

Udskriftsdato: 20. december 2025

2014/1 BR 9 (Gældende)

Beretning om Blekingegade-kommissionens beretning

Ministerium: Folketinget

Beretning

om

Blekingegade-kommissionens beretning

1. Udvalget for Forretningsordenens opgaver og arbejdets organisering

Kommissionen til undersøgelse af centrale myndigheders rolle i Blekingegade-sagen (Blekingegade-kommissionen) afgav den 26. maj 2014 beretning.

Ifølge Folketingets forretningsorden skal alle beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgåede ministres, forhold, behandles af Udvalget for Forretningsordenen med henblik på eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet, jf. forretningsordenens § 56, 1. pkt.

2. Afgrænsning af undersøgelseskommissioners opgaver

Af lov om undersøgelseskommissioner fremgår følgende:

»§ 4. Undersøgelseskommissionen har ikke dømmende myndighed.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan få til opgave at undersøge og redegøre for et faktisk begivenhedsforløb.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionen kan endvidere få til opgave at komme med forslag til sådanne ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrundes.

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen kan i øvrigt få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. En undersøgelseskommission kan dog ikke få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.

Stk. 5. Er et medlem af undersøgelseskommissionen dommer, foretager undersøgelseskommissionen alene retlige vurderinger som nævnt i stk. 4 i det omfang, dommeren ikke finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.«

Det er således ikke undersøgelseskommissioners opgave, jf. lovens § 4, stk. 4, at foretage retlige vurderinger af ministres forhold. Vurderinger af ministres politiske og/eller retlige ansvar tilkommer under hensyn til de særlige regler om ministeransvar udelukkende Folketinget, jf. grundlovens §§ 15 og 16.

3. Baggrunden for nedsættelse af undersøgelseskommissionen

I tilknytning til straffesagen mod den såkaldte Blekingegadebande, hvor der faldt dom i maj 1991, blev der i medi-erne stillet spørgsmål bl.a. ved, om Politiets Efterretningstjeneste (PET), der angiveligt havde overvåget gruppen siden 1970'erne, havde kendt til gruppens kriminelle aktiviteter uden at videregive oplysninger herom til det almindelige politi og uden selv at gribe ind over for gruppen.

I 2007 udgav journalist og forfatter Peter Øvig Knudsen bøgerne »Blekingegadebanden«, hvilket gav anledning til fornyet offentlig debat om myndighedernes rolle i forbindelse med Blekingegade-sagen, herunder navnlig i forbindelse med et røveri i Lyngby i 1983. Den fornyede debat førte bl.a. til overvejelser i Folketinget om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af Blekingegade-sagen. Debatten i Folketinget mandede ud i, at justitsministeren tilkendegav, at når PET-kommissionens beretning forelå,

ville regeringen tage initiativ til at få belyst de dele af Blekingegade-sagen, hvor der var behov for yderligere afklaring.

PET-kommissionen afgav den 24. juni 2009 sin beretning. Der blev i den offentlige debat i den forbindelse sat spørgsmålstejn ved bl.a. kommissionens konklusioner angående Justitsministeriets og PET's håndtering af Lyngby-sagen samt rejst yderligere spørgsmål i relation hertil.

Justitsministeren besluttede i overensstemmelse med de tidligere tilkendegivelser at nedsætte en kommission til undersøgelse af Blekingegade-sagen. Retsordførernes drøftelser om kommissoriet førte til, at der den 2. juni 2010 på et møde med deltagelse af retsordførerne for samtlige Folketingets partier var tilslutning til et udkast til kommissorium for en sådan undersøgelse.

Herefter nedsatte justitsministeren den 15. september 2010 Blekingegade-kommissionen.

4. Kommissoriet

Kommissoriet for undersøgelseskommissionens arbejde har været følgende:

»1. Justitsministeren nedsætter herved i medfør af § 1, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner en kommission til undersøgelse af centrale myndigheders rolle i Blekingegade-sagen.

Undersøgelseskommissionen har efter § 4, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner til opgave at undersøge og redegøre for, om Justitsministeriet, Politiets Efterretningstjeneste (PET) eller andre relevante centrale myndigheder modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring og strafforfølgning af de strafbare forhold, som bl.a. i den offentlige debat er blevet forbundet med den gruppe af personer, der blev kendt som Blekingegadebanden.

Kommissionen skal som led i sin undersøgelse bl.a. undersøge og redegøre for, i hvilket omfang PET havde oplysninger, der gav grundlag for konkret mistanke om, at medlemmer af Blekingegadebanden stod bag de omhandlede strafbare forhold.

Kommissionens undersøgelse skal bl.a. omfatte de oplysninger og påstande vedrørende centrale myndigheders rolle, som er fremlagt i bøgerne »Blekingegadebanden« af Peter Øvig Knudsen samt »Politiets hemmeligheder – Jørn Moos genåbner Blekingegade-sagen« af Jeppe Facius og Anders-Peter Mathiasen. Dette vedrører bl.a.:

- Efterforskningen i begyndelsen af 1980'erne af navnlig en række brandattentater i Århus.
- Sagen om frihedsberøvelse og forsøg på bankrøveri i Glostrup den 7. juli 1980.
- Røveriet mod en pengetransport ved Vesterport den 2. april 1982.
- Røveriet mod en pengetransport fra Den Danske Bank i Lyngby den 2. marts 1983.
- Behandlingen af spørgsmålet om udlevering fra Frankrig af to personer med tilknytning til PFLP, der var mistænkt for at have forbindelse til Lyngby-røveriet.
- Behandlingen af spørgsmålet om udlevering og undersøgelse af de danske pengesedler, som de to ovennævnte personer var i besiddelse af, da de blev anholdt i Paris.
- Røveriet mod en pengetransport fra Privatbanken i Herlev den 3. december 1985.
- Sagen om anholdelsen den 3. juni 1986 af et af Blekingegadebandens medlemmer på Lobeliavej på Amager.
- Røveriet mod Daells Varehus den 22. december 1986.

- Røveriet mod en pengetransport ved Købmagergade Postkontor i København og drabet på en politibetjent den 3. november 1988.

- Den manglende tiltalerejsning mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

Hvis kommissionens undersøgelse viser, at centrale myndigheder modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring mv. af de strafbare forhold, som bl.a. i den offentlige debat er blevet forbundet med Blekingegadebanden, skal kommissionen undersøge og redegøre for baggrunden herfor.

I det omfang kommissionens undersøgelse viser, at centrale myndigheder bistod det almindelige politi og anklagemyndigheden med at opklare mv. de omhandlede strafbare forhold, skal kommissionen undersøge og redegøre for, hvilken betydning denne bistand må antages at have haft for vedkommende politikreds' efterforskning og den eventuelle strafforfølgning af det pågældende forhold.

2. Den såkaldte PET-kommission blev nedsat ved lov nr. 359 af 2. juni 1999 om undersøgelse af politiets efterretningsvirksomhed på det politiske område og af de aktiviteter, der var baggrunden for denne virksomhed. PET-kommissionen afgav sin beretning den 24. juni 2009.

Visse af de forhold, som den foreliggende kommission har til opgave at undersøge og redegøre for, jf. pkt. 1 ovenfor, er behandlet af PET-kommissionen. Kommissionen skal i relevant omfang inddrage PET-kommissionens beretning i sit arbejde.

3. Det følger af § 5 i lov om undersøgelseskommissioner, at kommissionen efter samråd med kommissionens udspørger afgør, hvordan undersøgelsen skal tilrettelægges.

Denne kommission bør tilrettelægge og gennemføre sin undersøgelse på en sådan måde, at forholdet til andre lande, hensynet til statens sikkerhed eller til tredjemand ikke skades.

Kommissionen bør endvidere tilrettelægge sit arbejde således, at den så vidt muligt kan afgive beretning om resultatet af sin undersøgelse senest tre år efter, at kommissionen er endeligt nedsat.

Hvis kommissionen ikke kan afgive beretning inden det nævnte tidspunkt, anmodes kommissionen om at orientere justitsministeren skriftligt om baggrunden herfor og om, hvornår kommissionen forventer at kunne afgive sin beretning.

Af § 32 i lov om undersøgelseskommissioner følger bl.a., at justitsministeren offentliggør en undersøgelseskommissions beretning, medmindre ganske særlige grunde taler imod det. Bestemmelsen i § 32 bygger på den forudsætning, at bl.a. en kopi af kommissionens protokol og eventuel retsbog optages som bilag til beretningen.

Den samlede beretning om resultatet af den foreliggende kommissionsundersøgelse bør så vidt muligt udarbejdes således, at dens offentliggørelse ikke skader forholdet til andre lande, hensynet til statens sikkerhed eller til tredjemand.«

5. Undersøgelsens konklusioner

Af opsummeringen af kommissionens konklusioner m.v. i beretningen fra undersøgelseskommissionen fremgår, at kommissionen overordnet kan bemærke følgende:

»Kommissionen har i ingen tilfælde fundet, at PET modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring og strafforfølgning af Appel-gruppen i forbindelse med de forhold, der er omfattet af kommissoriet eller i øvrigt. Derimod har kommissionen konstateret, at i de tilfælde, hvor PET havde oplysninger af væsentlig betydning for efterforskningen af disse forhold, videregav PET oplysningerne til det almindelige politi.

Justitsministeriet blev som ressortmyndighed vedrørende retsanmodninger til udlandet inddraget i Lyngby Politis efterforskning af røveriet den 2. marts 1983 mod en pengetransport fra Den Danske Bank i Lyngby. Desuden var Justitsministeriet involveret i spørgsmålet om anvendelsesområdet for

den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme, da anklagemyndigheden skulle tage stilling til, om der skulle rejses tiltale mod Blekingegadebandens medlemmer for overtrædelse af denne bestemmelse. Kommissionen har fundet, at det ikke kan lægges til grund, at Justitsministeriet i nogen af disse tilfælde modvirkede det almindelige politis og anklagemyndighedens opklaring og strafforfølgning.

Kommissionen har desuden fundet, at hverken Rigsadvokaten eller Statsadvokaten for København modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der i 1990 under nævningsagen mod medlemmerne skulle rejses tiltale for overtrædelse af den dagældende bestemmelse i straffelovens § 114 om terrorisme.

Tilsvarende har kommissionen fundet, at Udenrigsministeriet ikke modvirkede strafforfølgningen af Blekingegadebandens medlemmer, da ministeriet modtog oplysning om, at Tayseer Kubaa under en samtale i New York med den daværende danske udenrigsminister tilbød at afgive vidneforklaring i Blekingegade-sagen.«

6. Udvalget for Forretningsordenen

Udvalget for Forretningsordenen har ikke fundet anledning til at foretage nogen undersøgelsesskridt til supplerende af de oplysninger og vurderinger, der er fremkommet i undersøgelseskommissionens beretning.

Udvalget har konstateret, at undersøgelseskommissionens beretning ikke behandler forhold, der kan give anledning til, at der søges gjort et ansvar gældende over for nogen tidligere ministre.

I lyset heraf har udvalget ikke fundet det påkrævet eller hensigtsmæssigt som led i sin behandling af sagen at give personer, der var justitsministre i den periode, som undersøgelsen vedrører, lejlighed til at kommentere kommissionsberetningen, jf. forretningsordenens § 56, eller i øvrigt anvende de principper for høring, der fremgår af forretningsordenens kapitel XVIII.

Udvalget finder herefter ikke anledning til at foretage sig yderligere.

P. u. v.

Mogens Lykketoft

Formand